

Sprawozdanie z konferencji Narodowego Kongresu Nauki „Umiejdzynarodowienie – szansa i wyzwanie dla polskich uczelni”, Rzeszów, 20–21 października 2016

Rafał Głębocki

Pierwsza z zaplanowanych dziewięciu konferencji Narodowego Kongresu Nauki, zorganizowana przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego wspólnie z Uniwersytetem Rzeszowskim, odbyła się na terenie uczelni w dniach 20–21 października 2016 r. Jej partnerami merytorycznymi były instytucje: Narodowe Centrum Nauki, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Erasmus+.

W wystąpieniu inauguracyjnym wiceprezes Rady Ministrów, Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego Jarosław Gowin wskazał trzy filary, na których zostaną oparte ewolucyjne przekształcenia. Pierwszy filar strategii – „Konstytucja dla nauki” – związany ze zmianami systemowymi w nauce i szkolnictwie wyższym, uwzględnia potrzebę przygotowania nowej ustawy regulującej obszar szkolnictwa wyższego (ustawa 2.0). Dotychczasowy model funkcjonowania polskich uczelni (umasowienie) wyczerpał się, więc zaistniała konieczność wypracowania nowej formuły. Kierunkiem będzie zwiększenie znaczenia badań naukowych w wyniku zmian w finansowaniu i zarządzaniu na podstawie innego algorytmu niż dotychczas. Nowa procedura uwzględni proporcję pomiędzy liczbą pracowników naukowych a liczbą studentów. Re-

zultatem tych zmian będzie także podwyższenie poziomu wymagań wobec studentów.

Umiejdzynarodowienie (w rozumieniu m.in. zwiększenia obecności polskiej nauki w świecie) staje się warunkiem *sine qua non* w zglobalizowanej rzeczywistości. W sukurs tym działaniom przyjdzie nowo utworzona Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej (NAWA), której zadaniem będzie m.in. wspieranie mobilności kadry naukowej. Należy nadane „(...) zintensyfikowaniu współpracy nauki i biznesu, stworzeniu nowych ścieżek kariery naukowej i dydaktycznej oraz dostosowaniu liczby studentów na poszczególnych kierunkach do realnych potrzeb rynku pracy”¹.

„Innowacje dla gospodarki” to drugi filar strategii ściśle powiązany z komercjalizacją badań i partnerstwem z przedsiębiorstwami. Odpowiedzią na wyzwania zglobalizowanej rzeczywistości będą zmiany zapewniające zwiększenie transferu wyników badań naukowych do polskiego systemu gospodarczego. Istotna jest także współpraca naukowców i przedsiębiorców w obszarach strategicznych dla rozwoju państwa.

Programy Społecznej Odpowiedzialności ujęte w trzecim filarze pt. „Nauka dla Ciebie” „(...) mają na celu popularyzację i upowszechnienie nauki oraz badań naukowych, rozbudza-

¹ Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, *Strategia na rzecz doskonałości naukowej, nowoczesnego szkolnictwa wyższego, partnerstwa z biznesem i społecznej odpowiedzialności nauki*, Warszawa 2016, s. 6.

nie ciekawości poznawczej i integrację społeczności lokalnej z ośrodkami akademickimi”².

Profesor Jarosław Górniak, Przewodniczący Rady Programowej Narodowego Kongresu Nauki, podkreślił wagę środowiskowej debaty poprzedzającej Kongres. Jej celem jest opracowanie jak najlepszych ram prawnych dla nauki i szkolnictwa wyższego oraz ukierunkowanie działalności uczelni i jednostek badawczych na doskonałość naukową, wysoką jakość kształcenia oraz społeczną odpowiedzialność nauki.

Profesor Górniak określił dwa zadania, które stoją przed umiędzynarodowieniem. Pierwsze to umocnienie polskiej nauki i uczelni wyższych w świecie. Drugim zadaniem jest wzrost poziomu badań i jakości kształcenia, możliwe do osiągnięcia przez szersze otwarcie polskich uczelni i jednostek badawczych na międzynarodowy świat nauki³.

Profesor Sylwester Czopek, Rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego, podkreślił znaczenie jednej z tez pojawiających się także w innych wystąpieniach. Stwierdził, że umiędzynarodowienie nie może być traktowane jako cel działań, lecz raczej jako środek do doskonałości badawczej i promocji myśli naukowej. Rektor zaznaczył, że konieczność i potrzeba kontaktów międzynarodowych jest nierozzerwalnie związana zarówno z badaniami, jak i z kształceniem – zdobywaniem wiedzy⁴.

Zaproszeni goście specjalni nakreślili koncepcje umiędzynarodowienia uczelni w nawiązaniu do swoich doświadczeń w tym obszarze. Laura Howard (Immediate Past President of the European Association for International

Education – EAIE) zauważyła, że nie istnieje jeden model umiędzynarodowienia, który odpowiada potrzebom wszystkich uczelni. Dobór odpowiednich rozwiązań może zostać wsparty przez wykaz dziesięciu trendów, które wskazano w opracowaniu Parlamentu Europejskiego⁵. Przedstawicielka EAIE zaznaczyła jednocześnie, że umiędzynarodowienie oznacza nie tylko mobilność kadry i studentów, ale także włączenie kształcenia kompetencji międzykulturowych do programów nauczania.

Profesor Patricia Pol (wiceprzewodnicząca Bologna Follow-Up Group – BFUG) stwierdziła, że konkurencja między uczelniami powoduje konieczność umiędzynarodowienia szkół wyższych wszystkich państw, w tym tych, których ten fenomen dotychczas był brany za pewnik. Przykładem może być Francja, gdzie wielokulturowość wynika m.in. z uwarunkowań historycznych i społecznych. Wiceprzewodnicząca BFUG stwierdziła, że procesy umiędzynarodowienia uczelni powinny zawierać elementy jakościowe, tj. myślenie krytyczne, wielojęzyczność, innowacje dotyczące kształcenia oraz wykorzystanie technologii informacyjnych (TI).

Przemyślenia, które zaproponował profesor Renaud Dehousse (President of the European University Institute) dotyczyły umiędzynarodowienia jako tradycji wpisanej w rozwój uczelni europejskich. Współcześnie wymiana myśli naukowej, doświadczeń dydaktycznych oraz rozwój kadry jest możliwy również za pomocą TI, w tym platform MOOC.

Mówcy i paneliści⁶ konferencji zaprezentowali wiele koncepcji mających na celu kre-

² Tamże, s. 14.

³ Narodowy Kongres Nauki, *Konferencja inauguracyjna prace Narodowego Kongresu Nauki*, MNiSW, Uniwersytet Rzeszowski, Warszawa–Rzeszów 2016, s. 9–10.

⁴ Tamże, s. 10–11.

⁵ European Parliament, *Internationalisation of higher education*, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/540370/IPOL_STU\(2015\)540370_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/540370/IPOL_STU(2015)540370_EN.pdf) [dostęp: 25.10.2016].

⁶ Narodowy Kongres Nauki, *Konferencja programowa „Umiędzynarodowienie – szansa i wyzwanie dla polskich uczelni”*, http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2016_10/d9f5ed0769648a96d6ebaabcd8c01f02.pdf [dostęp: 25.10.2016]

atywne wspieranie zaproponowanej strategii, jak również wzmocnienie umiędzynarodowienia polskich uczelni. Profesor Aleksander Bobko, Sekretarz Stanu w MNiSW stwierdził, że żyjemy w świecie instytucji, jednak korzyści wynikające z mobilności kadry naukowej i pozyskiwanych kontaktów są nie do przecenienia między innymi w związku z potencjałem rozwoju uczelni.

W dyskusjach zwrócono uwagę na to, jak istotne są doktoraty w rozumieniu stopnia naukowego rozpoznawanego w świecie. Jednocześnie wyniki badań – w tym doktoratów – powinny być implementowane do treści kształcenia. W celu przygotowania studentów do życia i pracy w zglobalizowanym świecie zasadne jest wykorzystanie nowoczesnych metod dydaktycznych. W kontekście umiędzynarodowienia zauważono potrzebę doskonalenia umiejętności językowych potwierdzonych certyfikatami międzynarodowymi. W zwią-

ku z zagadnieniem transferu pomiędzy nauką a przedsiębiorczością należy zwrócić uwagę na generowanie własności intelektualnej oraz komercjalizację badań.

Organizatorzy konferencji umożliwili udział w seminariach i warsztatach, były to m.in.:

- „Jakość kształcenia w aspekcie umiędzynarodowienia – międzynarodowe akredytacje”, prowadzący: dr hab. Grzegorz Mazurek (Akademia Leona Koźmińskiego, Warszawa);
- „Środki POWER dla umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego: możliwości i bariery wykorzystania”, prowadząca: Paulina Gąsioriewicz-Płonka (Narodowe Centrum Badań i Rozwoju)⁷.

Szczegółowe informacje o terminach i zakresach tematycznych kolejnych konferencji są dostępne na stronie Narodowego Kongresu Nauki, <https://nkn.gov.pl/#!/konferencje>

⁶ Narodowy Kongres Nauki, *Konferencja programowa „Umiędzynarodowienie – szansa i wyzwanie dla polskich uczelni”*, http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2016_10/d9f5ed0769648a96d66ebaabcd8c01f02.pdf [dostęp: 25.10.2016].

⁷ Narodowy Kongres Nauki, *Konferencja inauguracyjna...*, dz. cyt., s. 53–80.